

ARISTOTEL

Poslednji od trojice atinskih velikana.

Rođen u Stagiri (na Halkidikiju, 3. poluostrvo, najistočnije), poreklom Tračanin.

Aristotelos (u prevodu: najbolji kraj, završetak), a upravo je Aristotelova filofska misao bila ta kruna, lep završetak čitavog puta koji je krenuo još od Talesa.

Njegov otac bio je dvorski lekar na dvoru kralja Amite, oca Filipa II, a kasnije i na dvoru Filipa II. Zvao se Nikomah.

Aristotel je vrlo brzo napustio Stagiru i otišao u Atinu sa nekih 18 godina, a vrlo brzo i pristupio Platonovoj školi. Pokazao je veliku umnost, interesovanje, talenat. Platon ga je brzo zavoleo, nazivao ga je čak i Um-om.

Nakon Platonove smrti, njegov rad u školi trebalo je da nastavi Aristotel, ali su Akademiju preuzeli Platonovi rođaci.

Aristotel odlazi iz Atine na Lezbos pokušavajući da osnuje svoju školu. Tu se neko vreme bavio podučavanjem drugih, ali ubrzo dobija poziv od kralja Filipa II da dođe na njegov dvor i bude učitelj njegovog sina, Aleksandra. Proveo je par godina sa Aleksandrom (kada je Aleksandar imao oko 16 godina). Učio ga je kako treba vladati.

Aristotel i Aleksandar bili su veoma bliski, pa čak i kada je Aleksandar morao da napusti svoje rodno mesto, Makedoniju, i ode u ratna osvajanja. Iako razdvojeni, ostaju prijatelji.

Aristotel se vraća u Atinu i konačno otvara svoju školu u blizini hrama posvećenom Apolonu Likejskom, pa se i škola nazvala Likej. (Likos=vuk; Hram Apolona vučijeg). Možda je to bio kraj sa dosta vukova, ko zna.

U Likeju Aristotel puno piše, radi, predaje. Kod njega dolaze mnogi umni ljudi i uopšte ljudi koji su hteli da čuju i nauče. Težio je da sva svoja znanja sistematizuje i njima da svoj lični pečat.

Tu je Aristotel radio do pred kraj života, do momenta kada je morao da pobjeći iz Atine jer je bio dobar prijatelj Aleksandru, a u tom periodu Aleksandrovi protivnici su imali veliki uticaj u Atini.

Otišao je na ostrvo Evija (starogrč. Eubeja) i tu se nastanio na svom posedu u blizini Halkide.

„Otići ću iz Atine kako ne biste učinili još jedan zločin prema filozofiji“ (Misleći na ubistvo Sokrata).

Rad Aristotela:

U Likeju, dosta je radio. Dosta je sačuvanih radova.

Razmatrajući čoveka i njegov život, došao je do zaključka da postoje 3 oblika življenja:

- **Bios apolostikos** (Život u kojem proizvodimo ono što nam treba i trošimo ono što nam treba. Za taj život potrebna su određena znanja, veštine, zanati; zemljoradnja, trgovina...)
- **Bios praktikos** (Život u zajednici. Javni, politički život. Ali politički u smislu vezanosti za grad, za polis (polis-utvrđenje, obezbeđenje). Aristotel je smatrao da je čovek „zoon politikon“ (biće zajednice), a „idiotes“ je onaj koji je izdvojen, koji se ne bavi javnim delovanjem.

Čovek ispoljava svoju društvenost kroz 3 veštine: **etika** (koja se bavi uređenjem našeg života, u smislu šta je to što smemo činiti u zajednici, a da predstavlja dobro delovanje), **ekonomija** (grč. „helikija“ i „ho nomos“ u prevodu „kuća i zakon“, odnosno veština vođenja domaćinstva) i **politika** (vođenje države).

- **Bios theoretikos** (Mali broj ljudi ima ovakav život. Ovo je život posmatrača, onih koji teže spoznaji prvih načela, principa). Tu se nalaze 3 Aristotelova spisa:
 - a) „Metafisika“ (originalan naziv: „Prote filozofija“ ili „theologika“)
 - b) „Filozofija deuta“ (u prevodu Druga filozofija, odnosno „Tafisika“ – ono što je pojamno i čulno)

c) „Tamathematika“ (matematika)

Aristotel: „Najmudrija, najvrednija znanja su ona koja nam ničemu ne koriste“. Jer ako radimo nešto što nam koristi, to znači da moramo. Moramo da proizvodimo hranu, odeću... da bismo preživeli. Moramo da uredimo nekakav zajednički život da bismo normalno živeli, ali baveći se istraživanjem stvari koje nam ničemu ne koriste (osim što razvijaju našu umnost i duh), mi samim tim pokazujemo svoju najveću slobodu. Tada smo najbliži Bogovima. Zbog toga je ono što je u svakodnevnom životu potpuno beskorisno, upravo najumnije.

Da bi čovek uopšte mogao da se pozabavi razmišljanjem o stvarima koje mu ne koriste, potrebna je dokolica (shole), potrebna je sloboda, slobodno vreme. *Jedino čovek koji razvija svoj duh može biti slobodan.*